

Declarație

14 noiembrie 2018

Declarația EASPD privind întreprinderile din economia socială

Sumar

1. Introducere.....	2
2. Întreprinderile din economia socială	3
3. Recomandări adresate instituțiilor UE	6
4. Calea care trebuie urmată de către întreprinderile din economia socială	7
5. Concluzii	9
Contacte	9

1. Introducere

Întreprinderile din economia socială constituie unul dintre modelele de muncă și de ocupare a forței de muncă care fac parte din economia socială care au atras din ce în ce mai multă atenție la nivel european și național, contribuind la angajarea persoanelor cu handicap, în special a celor cu dizabilități intelectuale și/sau psihosociale, consolidând în același timp incluziunea socială.

În prezent, întreprinderile din economia socială angajează mai multe persoane cu dizabilități decât alți antreprenori. De fapt, în multe cazuri, ele reprezintă singura oportunitate de lucru existentă în mai multe regiuni europene. Prezența lor în multe zone rurale subdezvoltate face ca acestea să reprezinte, de asemenea, un instrument important în promovarea coeziunii sociale și în redresarea zonelor în risc de a fi abandonate de către populația generală.

O valoare suplimentară a întreprinderilor din economia socială este aceea că - datorită combinației lor unice de obiective sociale și economice - acestea sunt lidere în aplicarea articolului 27 privind dreptul la muncă și încadrarea în muncă din Convenția Națiunilor Unite privind Drepturile Persoanelor cu Dizabilități (CRPD ONU), ceea ce face ca acestea să fie în prezent unul dintre actorii preferați în ceea ce privește respectarea acestui drept.

Cu ocazia conferinței internaționale „Economia socială ca model eficient de incluziune socială - Întreprinderi din economie socială, servicii sociale și ocuparea forței de muncă” care a avut loc la Varna (Bulgaria) în iunie 2018, Asociația Europeană a Furnizorilor de Servicii pentru Persoane cu Dizabilități (EASPD) a putut să se concentreze asupra diferitelor modele de întreprinderi europene din economia socială care angajează persoane cu dizabilități și să investigheze modul în care aceste modele contribuie la incluziunea socială și la respectarea dispozițiilor din articolul 27. Au fost prezentate multe modele de servicii de succes și durabile, care nu numai că contribuie zilnic și pe termen lung la incluziunea și coeziunea socială, ci conțin și o componentă antreprenorială esențială. Astfel, conferința a reprezentat recunoașterea oficială de către EASPD a rolului sectorului serviciilor de sprijin în antreprenoriatul din economia socială.

Prezenta declarație reiese din dezbaterile de la Varna și a fost redactată după consultarea prealabilă cu membrii EASPD. În ea se stabilește poziția serviciilor de asistență pentru persoanele cu dizabilități privind antreprenoriatul social¹ și viziunea de viitor prin identificarea recomandărilor-cheie pentru sector și instituțiile europene. Acesta descrie, de asemenea, acțiunile care vor fi întreprinse de întreprinderile din economia socială în scopul continuării dezvoltării economiei sociale de piață.

¹ În sensul prezentului document, ne referim la întreprinderile din economia socială care se ocupă exclusiv de munca și angajarea persoanelor cu dizabilități. Acestea pot avea nevoi specifice, pe care le putem identifica și care nu coincid neapărat cu alte întreprinderi din economia socială.

2. Întreprinderile din economia socială

Următoarele paragrafe introduc principalele elemente contextuale referitoare la antreprenoriatul social în contextul european:

- definițiile generale utilizate la nivel european
- caracteristicile întreprinderilor din economia socială cu activitate în domeniul persoanelor cu dizabilități
- rolul întreprinderilor din economia socială ca implementatori ai dreptului la muncă și încadrarea în muncă a CDPD a ONU.

Atât Uniunea Europeană, cât și schimbul de dialog între statele membre și părțile interesate relevante ar putea juca un rol important în susținerea în continuare a dezbaterii privind dezvoltarea spiritului antreprenorial social, completând astfel necesitatea de progres în acest domeniu.

2.1 Contextul european al întreprinderilor din economia socială

Întreprinderile din economia socială sunt actori cheie în economia socială, deoarece combină obiectivele societății cu spiritul antreprenorial. Aceste organizații se concentrează în principal pe atingerea mai multor obiective sociale, de mediu și/sau comunitare, în detrimentul generării de venituri.

În legislația Uniunii Europene, Comisia Europeană utilizează termenul „întreprindere socială” pentru a se referi următoarele tipuri de afaceri²:

- „*Cele pentru care obiectivul social sau societal de interes comun constituie rațiunea fundamentală a acțiunii comerciale, care se traduce, adesea, printr-un nivel ridicat de inovare socială*”
- „*Acelea ale căror beneficii sunt reinvestite, în primul rând, în realizarea acestui obiect social.*”
- „*Acelea al căror mod de organizare sau al căror sistem de proprietate reflectă misiunea, sprijinindu-se pe principii democratice sau participative, sau care vizează justiția socială.*”

Deși în multe țări există o anumită formă de recunoaștere juridică pentru întreprinderile din economia socială, acest lucru nu este universal. Multe întreprinderi din economia socială operează sub forma unor cooperative sociale, unele sunt înregistrate ca societăți private cu răspundere limitată, unele sunt mutuale și multe dintre ele sunt organizații nedistribuitoare

² http://ec.europa.eu/growth/sectors/social-economy/enterprises_ro

de profit, cum ar fi societăți de asigurări, asociații, organizații de voluntariat, instituții filantropice sau fundații.

2.2 Întreprinderile din economia socială reprezintă instrumente-cheie pentru sprijinirea persoanelor cu dizabilități

În domeniul dizabilităților, o proporție semnificativă de furnizori de servicii de sprijin se angajează să realizeze obiective sociale oferind oportunități de muncă și locuri de muncă persoanelor cu dizabilități, în timp ce desfășoară activități economice; astfel fac parte din economia socială și pot fi considerate întreprinderi sociale.

Întreprinderile din economia socială care oferă oportunități de muncă și locuri de muncă persoanelor cu dizabilități sunt, de asemenea, definite de contextul concret în care își desfășoară activitatea. Întrucât o parte a forței lor de muncă este compusă din persoane cu dizabilități, există necesități continue legate de formarea profesională, educație și sprijin la locul de muncă, care pot fi mai substanțiale din punct de vedere al timpului, costurilor și naturii decât pentru persoanele fără dizabilități. Acest lucru poate fi explicat prin faptul că persoanele cu dizabilități includ, de asemenea, multe persoane cu nevoi profunde de sprijin, cum ar fi cazul persoanelor cu dizabilități intelectuale și/sau psihosociale. Astfel, rentabilitatea investiției pentru angajator poate să nu fie evidentă dacă se iau în considerare toate cerințele menționate mai sus. De aceea, o cerință prealabilă pentru funcționarea și existența întreprinderilor din economia socială este disponibilitatea subvențiilor și/sau a reducerilor fiscale pentru a diminua costurile suplimentare pe care întreprinderile sociale trebuie să le suporte și/sau pentru a compensa pierderile de producție generate de persoane care sunt mai puțin productive decât colegii fără dizabilități.

Pe lângă cele de mai sus, în mai multe țări din Europa, din lipsa unor cadre juridice adecvate, furnizorii de servicii care ar putea funcționa ca entități comerciale nu pot fi pe deplin recunoscuți ca întreprinderi din economia socială, fiind astfel incapabili să ofere activități legate de muncă în temeiul legislației complete a muncii.

Având în vedere contextul lor particular de funcționare, întreprinderile din economia socială care sprijină persoanele cu dizabilități se confruntă adesea cu constrângeri în funcționare care le pot plasa în poziții nefavorabile pentru a concura pe piață și/sau care nu le permit să-și dezvolte în întregime serviciile în beneficiul persoanelor pe care le susțin.

2.3 Întreprinderile din economia socială ca inovatori în implementarea dreptului la muncă și ocuparea forței de muncă pentru persoanele cu dizabilități

De-a lungul anilor, întreprinderile din economia socială au dezvoltat o experiență vastă în domeniul educației și formării profesionale și al adaptării proceselor și a posturilor de lucru. Experiențele întreprinderilor din economia socială din diverse țări europene arată că o combinație dintre facilitarea cadrelor juridice și un set de alte condiții permite crearea unei

situații avantajoase atât pentru angajator, cât și pentru angajat și generează un context de incluziune și participare sporită la comunitate pentru mulți indivizi care se luptă să găsească oportunități de angajare în alte regiuni.

Abordarea generală realizată de întreprinderile din economia socială prin care se oferă sprijin individualizat în medii incluzive care facilitează drepturile lucrătorilor poate fi considerată un avans promițător în ceea ce privește exercitarea dreptului la muncă și la angajare. Acest lucru face ca întreprinderile din economia socială să constituie un instrument valoros pentru a răspunde cerințelor din articolul 27 din Convenția ONU și pentru a promova în continuare progresul acestora, chiar dacă acestea nu sunt pe deplin satisfăcute.

Într-adevăr, punerea în aplicare a dreptului la muncă și la ocuparea forței de muncă solicită statelor semnatare ale CDPD ONU și organizațiilor implicate în furnizarea de oportunități de muncă și de angajare să pună în aplicare multe schimbări. Este clar că o abordare unică pentru toate părțile implicate nu poate satisface nevoile individuale și nici nu poate fi soluția pentru toți, însă întreprinderile sociale pot fi bine plasate astfel încât să rezolve cu succes unele dintre provocările impuse de articolul 27 din CDPD a ONU.

3. Recomandări adresate instituțiilor UE

În ultimul deceniu, Uniunea Europeană s-a poziționat într-un rol principal în ceea ce privește dezvoltarea întreprinderilor din economia socială. Lansarea în 2011 a inițiativei „Business Social”³, un set de acțiuni menite să dezvolte în continuare înțelegerea întreprinderilor din economia socială, să sprijine progresul acestora și prin care se angajează să investească în întreprinderile din economia socială în anii următori, a reprezentat în același timp și un pas pozitiv.

Revizuirea directivei UE privind achizițiile publice în 2014, prin introducerea unor clauze sociale și a criteriilor bazate pe cel mai bun raport calitate-preț, a oferit bune oportunități pentru favorizarea dezvoltării întreprinderilor din economia socială, iar multe țări din Europa beneficiază de scheme de facilitare. În același timp, programele de finanțare disponibile în cadrul Fondurilor Structurale și de Investiții (ESIF) și al Programului pentru ocuparea forței de muncă și de inovare socială (EaSI) au jucat un rol important în susținerea financiară a sectorului, însă aceste oportunități nu sunt întotdeauna suficient de exploatate datorită lipsei de cunoștințe sau de capacitate administrativă.

În următoarele paragrafe se prezintă principalele recomandări ale EASPD destinate consolidării dezvoltării întreprinderilor din economia socială în anii următori și sprijinirii creării acestor modele acolo unde cadrele naționale nu permit în întregime dezvoltarea acestora.

EASPD recomandă instituțiilor UE să:

✓ **Cadre juridice**

- Faciliteze punerea în aplicare și adoptarea articolului 20 privind „Contractele rezervate” din Directiva UE privind achizițiile publice⁴ în scopul sprijinirii dezvoltării întreprinderilor din economia socială.
- Promoveze aplicarea unui „regim mai lejer” pentru furnizarea serviciilor sociale prin utilizarea articolelor 74-77 din Directiva UE privind achizițiile publice.
- Recunoască specificitatea întreprinderilor din economia socială în contextul scenei economiei sociale cu un cadru legal ad-hoc adecvat nevoilor persoanelor cu dizabilități.
- Promoveze utilizarea Regulamentului UE privind ajutoarele de stat⁵ în scopul sprijinirii financiare a întreprinderilor din economia socială.

✓ **Nevoi de investiții și finanțare**

- Evidențieze potențialul sistemelor de finanțare, cum ar fi Fondul european pentru investiții strategice⁶ (EFSI) în scopul introducerii de inovații în sector, amplificând impactul activităților economice.

³ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52011DC0682>

⁴ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FRF/TXT/?uri=celex:32014L0024>

⁵ [Regulamentul \(UE\) nr. 651/2014 al Comisiei din 17 iunie 2014](#)

⁶ http://ec.europa.eu/growth/industry/innovation/funding/efsi_ro

- Mențină și dezvolte în continuare scheme de finanțare ad-hoc în următorul cadru financiar multianual al UE care să răspundă nevoilor întreprinderilor din economia socială, precum și în fondurile structurale și de investiții europene și în Programul privind ocuparea forței de muncă și de inovare socială (EaSI).

✓ **Sensibilizarea**

- Dezvolte o cultură a inovării cu instrumente ad-hoc pentru întreprinderile din economia socială, sub forma unui ghiseu unic, cu informații specifice legate de angajarea persoanelor cu dizabilități.
- Acorde sprijin tehnic, financiar și administrativ organizațiilor care efectuează trecerea la principiile întreprinderilor economiei sociale sau care doresc să adere la acestea.
- Acorde vizibilitate sectorului care integrează avantajele și potențialul întreprinderilor din economia socială în cadrul legislației și al elaborării politicilor UE.
- Încurajeze dezvoltarea planurilor de cercetare și educație pentru viitorii antreprenori sociali la nivel universitar și să dezvolte centre de referință pentru sprijinirea antreprenorilor sociali.
- Furnizeze o platformă de schimb pentru antreprenorii sociali și autoritățile naționale/locale pentru a discuta despre nevoile și oportunitățile de cooperare.

✓ **Punerea în aplicare a UNCRPD**

- Recunoască întreprinderile din economia socială ca facilitatori în implementarea CDPD a ONU, oferind asistență adecvată atât angajatorilor, cât și angajaților.
- Asigure recunoașterea necesară a întreprinderilor din economia socială în cadrul spectrului de oportunități de angajare pentru persoanele cu dizabilități.
- Evidențieze necesitatea ca statele membre să creeze suficiente cadre juridice și financiare care să sprijine atât angajatorii, cât și angajații cu dizabilități.
- Promoveze înțelegerea cu privire la modul de aplicare a articolului 27 atât pentru angajați, cât și pentru toți actorii implicați în viața profesională a persoanelor cu dizabilități.

4. Calea care trebuie urmată de către întreprinderile din economia socială

Sectorul întreprinderilor din economia socială se dezvoltă rapid și dispune de un potențial unic de a debloca oportunitățile de angajare și de ocupare a forței de muncă pentru multe persoane cu dizabilități care sunt în prezent excluse de pe piața muncii din cauza lipsei de opțiuni disponibile pentru persoane fizice, precum și a lipsei de asistență furnizate angajatorilor care angajează persoane cu nevoi de sprijin.

Următoarele acțiuni ilustrează angajamentul asumat de membrii EASPD de a contribui în continuare la dezvoltarea economiei sociale prin intermediul întreprinderilor din economia socială și de a îmbunătăți oportunitățile de lucru pentru persoanele cu dizabilități.

În acest sens, întreprinderile din economia socială reprezentate în cadrul rețelei EASPD se angajează să:

✓ **Formare profesională și educațională**

- Consolideze potențialul întreprinderilor din economia socială prin completarea lacunelor de oportunități de învățare prin, de ex., dezvoltarea de parteneriate transsectoriale care să încurajeze inovarea și înțelegerea aprofundată a problemelor operaționale.
- Elaboreze linii directe privind modul de a oferi sprijin optim atât angajatorilor, cât și angajaților, pentru a facilita extinderea bunelor practici.
- Creeze oportunități de certificare pentru angajați, pentru ca achizițiile de competențe să poată fi utilizate în toate contexte.

✓ **Sensibilizare**

- Asigure nevoile întreprinderilor din economia socială în viitoarele dezbateri relevante ale UE și să promoveze schimbul de oportunități în cadrul diferitelor întreprinderi din UE.
- Promoveze partajarea și învățarea modelelor de bune practici din întreaga Europă și să susțină aceste exemple în timp ce pun în aplicare CDPD a ONU.
- Evidențieze posibilitățile de învățare, finanțare și oportunități de finanțare pentru întreprinderile din economia socială și pentru rețeaua părților interesate.
- Promoveze dezvoltarea structurilor de dialog social pentru abordarea problemelor specifice întreprinderilor din economia socială legate de angajarea persoanelor cu dizabilități.

✓ **Punerea în aplicare a UNCRPD**

- Răspundă nevoilor și drepturilor persoanelor cu dizabilități în spiritul CDPD a ONU.
- Dezvolte abordări centrate pe persoană pentru a sprijini persoanele cu dizabilități, permițându-le să aibă putere de reprezentare în timp ce participă la viața profesională.
- Asigure că cadrul de bază al CDPD a ONU este bine înțeles și este luat în considerare în procesul de creare a căilor de sprijin și de învățare pentru persoanele cu dizabilități, precum și atunci când își exercită drepturile.

5. Concluzii

În contextul evoluției cadrelor juridice și transformărilor la nivel politic, întreprinderile din economia socială se dovedesc a fi un instrument eficient, care vine în sprijinul multor obiective sociale și economice. Este important ca întreprinderile din economia socială să fie considerate ca un instrument care poate fi utilizat pentru a promova oportunitățile de angajare ale persoanelor cu handicap, contribuind în același timp la economia socială în Europa. În mod clar, pentru ca aceste modele să fie eficiente, trebuie să existe cadre juridice de calitate care să fie în beneficiul sustenabilitatea și dezvoltarea individuală pe termen lung.

În procesul de dezvoltare a întreprinderilor din economia socială, EASPD va continua să urmărească relații semnificative cu principalele părți interesate pentru a asigura elaborarea unor modele de muncă și ocupare a forței de muncă incluzive, înrădăcinate în comunitate și care să garanteze respectarea drepturilor omului.

Privind în perspectivă, este esențial ca EASPD să promoveze o bună înțelegere a problemelor și nevoilor întreprinderilor din economia socială de către factorii de decizie din UE și naționali. Prin intermediul platformei noastre unice de expertiză vom oferi numeroase oportunități de abordare a acestor probleme și de identificare a soluțiilor.

Punerea în aplicare a dreptului la muncă și la încadrare în muncă - articolul 27 din CDPD a ONU - care se află în centrul misiunii membrilor EASPD, solicită statelor semnatare ale CDPD a ONU și părților relevante implicate în dezbateri să pună în aplicare multe schimbări, iar membrii EASPD se angajează să avanseze în cadrul dezbaterilor pentru a răspunde nevoilor și dorințelor persoanelor cu dizabilități.

Cine este EASPD?

[EASPD](#) (Asociația Europeană a Furnizorilor de Servicii pentru Persoane cu Dizabilități) este o rețea europeană de ONG-uri care reprezintă 17.000 de organizații furnizoare de servicii de asistență socială și de sănătate din întreaga Europă și pentru toate tipurile de dizabilități, care lucrează pentru promovarea egalității de șanse pentru persoanele cu handicap prin sisteme de servicii eficiente și de înaltă calitate.

De la intrarea în vigoare a [Convenției Națiunilor Unite privind drepturile persoanelor cu handicap](#) (UN CRPD), acesta a devenit nucleul strategiei politice a EASPD. EASPD este acreditată la Conferința statelor participante la Convenția privind drepturile persoanelor cu dizabilități.

Contacte

Sabrina Ferraina
Director de politici
www.easpd.eu

